

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Education in Jewish society in MENA - 13324

Last update 24-08-2022

HU Credits: 2

Degree/Cycle: 1st degree (Bachelor)

Responsible Department: History of Jewish People & Contemporary Jewry

Academic year: 0

Semester: 1st Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Dr. David Guedj

Coordinator Email: david.guedj@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours: Tuesday 17:00-18:00 by appointment

Teaching Staff:

Dr. David Guedj

Course/Module description:

During the 19th and 20th centuries, Muslim lands experienced political, social and cultural shifts that affected in turn the lives of Jews. These shifts reflected in the multiple education institutions established across communities with the aim of imparting children and youth with sets of behaviors, skills and different preferences. The discussion into the history of these institutions, with their ideology and curricula, sheds light on the adequate man they sought to shape. The variety of education institutions across the Jewish communities represent the different patterns of modernity facing Jews of Muslim lands.

Course/Module aims:

Presenting the students with the options of modernizations facing Jewish communities across Muslim lands, through their education institutions, while reading studies and primary sources and holding a group discussion.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

By the end of the course, students will have learnt to present and explain the various modernization options across Jewish communities in Muslim lands, with a comparative gaze cast on the various communities; critical reading of studies; reading and analysis of diverse primary sources; formulating research questions.

Attendance requirements(%):

100

Teaching arrangement and method of instruction: Each class is set to involve a talk, discussion into an essay and a close reading of a primary sources, with students presenting the education of a given Jewish community in Muslim lands.

Course/Module Content:

Traditional education: Cheder and Yeshiva, missionary education, colonial education, Jewish philanthropy, Alliance Israélite Universelle, Arabic education, orthodox education, Hebrew-Zionist education.

Required Reading:

אהרון רודריג, חינוך, חברה והיסטוריה: "כל ישראל חברים" ויהודי אגן הים התיכון 1860-1929, ירושלים תשנ"א

אליעזר בשן, "חברת 'אם הבנים' במרוקו", בתוך: טובה כהן ושאל רגב (עורכים), אישה במזרח, אישה ממזרח, רמת גן תשס"ה, עמ' 129-139

אליעזר בשן, היהודים במרוקו במאה ה-19 והמיסיון האנגליקני, רמת גן: הוצאת אוניברסיטת בר אילן, 1999, עמ' 50-53

אלישבע שטרית, "החתימה להשתחררות האשה היהודייה במראכש: תמורות בין השנים 1901-1939", טובה כהן, שאול רגב (עורכים), אשה במזרח, אשה ממזרח: סיפורה של היהודייה בת המזרח, רמת גן תשס"ה, עמ' 141-161

ארול הקר, "בתי הספר של 'כל ישראל חברים' באדירנה, 1867-1937", ספונות כד (תשע"ה), עמ' 379-496

גיא ברכה, "מלחמת שפות: מאבק הערבית והעברית מול הצרפתית בבתי הספר של כי"ח בבירות", בתוך: חיים סעדון (עורך), לשרת את עמם בדרכם: כי"ח וקידום הקהילות היהודיות בארצות האסלאם, ירושלים 2021, עמ' 165-180

דוד גדג', אור במערב: התרבות העברית במרוקו, 1912-1956, ירושלים 2022, עמ' 276-303

חיים זעפרני, "החינוך היהודי המסורתי במרוקו", בתוך: חיים זאב הירשברג (עורך), זכור לאברהם: קובץ מאמרים לזכר ר' אברהם אלמאליח נ"ע חמש שנים לפטירתו, ירושלים תשל"ב, עמ' 123-139

חיים סעדון, "שליחותו החינוכית של נחום ירושלמי לתוניסיה (1938-1945)", פעמים 74 (תשנ"ח), עמ' 45-19

יובל חרובי, "רבני תוניס והמפעל החינוכי של ארגון כי"ח", בתוך: חיים סעדון (עורך), לשרת את עמם בדרכם: כי"ח וקידום הקהילות היהודיות בארצות האסלאם, ירושלים 2021, עמ' 33-66

יוסף יובל טובי, "היחס לשפה העברית ולימודה בתוניסיה בשלהי המאה התשע-עשרה ובמאה העשרים", בתוך: אפרים חזן וחיים סעדון (עורכים), תרשיש: מחקרים ביהדות תוניסיה ומורשתה, רמת גן 2009, עמ' 269-310

יוסף יובל טובי, "השבועון 'למדו עברית' של ארגון 'בן יהודה' בטרפולי שבלוב", כרמלים יב (תשע"ו), עמ' 79-94

יוסף שיטרית, "החינוך היהודי במכנאס במאה ה-20 על פי מסמכי כי"ח", מקדם ומים ט (תשס"ו), עמ' 283-319

יוסף שרביט, "החינוך היהודי בקונסטנטין (אלג'יריה) בעידן של תמורות, 1837-1939", אסופות יד (תשס"ב), עמ' שטו-שנו

יעקב לופו, "הצלת יהדות מאראקא לתורה": הוצאת תלמידים ממרוקו לשיבות ליטאיות אחר השואה", פעמים 80 (תשנ"ט), עמ' 112-128

יעקב לופו, ש"ס דליטא: ההשתלטות הליטאית על בני תורה ממרוקו, בני ברק 2004

ירון הראל, דמשק נכבשה זמנית: הציונות בדמשק 1908-1923, ירושלים 2015, עמ' 61-90

לאה בורנשטיין-מקובצקי, "פעילות המיסיון האמריקאי בקרב יהודי אסתאנבול, איזמיר ושלונקי במאה התשע-עשרה, בתוך: מינה רוזן (עורכת), ימי הסהר: פרקים בתולדות היהודים באימפריה העות'מאנית, תל אביב: הקתדרה לחקר יהדות שלונקי ויוון, תל אביב, תשנ"ו, עמ' 273-310

מיכאל לסקר, "מוסלמים ויהודים במרוקו: השווה והשונה בהשפעת החינוך והתרבות הצרפתיים במרוקו הצרפתית 1912-1956", תעודה ד (תשמ"ו), עמ' 247-260

משה עמאר, "ספריית הישיבה 'עץ חיים': אספקלריה לעולמם הרוחני של החכמים בתוניס בשלהי המאה התשע-עשרה", בתוך: אפרים חזן וחיים סעדון (עורכים), תרשיש: מחקרים ביהדות תוניסיה ומורשתה, רמת גן 2009, עמ' 109-146

ראובן שניר, ערביות, יהדות, ציונות: מאבק זהויות ביצירתם של יהודי עיראק, ירושלים 2005, 23-77

שאל סחייק, "מורים ארצישראליים בעיראק (1925-1935): מוקד לחנוך עברי לאומי", יהדות בבל 2 (תשנ"ח), עמ' 141-160

שלמה א. גליקסברג, "בית הספר הרבני באלג'יר (1948-1961)", פעמים, 146-147 (תשע"ו), עמ' 195-226

שלמה א. גליקסברג, "המדרשה הגבוהה ללימודים רבניים במרוקו 1950-1967: חזון וממשות",

פעמים 131 (תשע"ב), עמ' 66-33

שלמה דב גויטיין, "החינוך היהודי בארץ תימן כטיפוס של חינוך יהודי מקורי", מגמות ב (תשי"א), עמ' 180-152

Dario Miccoli, *Histories of the Jews of Egypt: an Imagined Bourgeoisie, 1880s-1950s*, Londra, Routledge, vol. 18, pp. 61-69

Frances Malino, "Prophets in Their Own Land? Mothers and Daughters of the Alliance Israélite Universelle," *Nashim: A Journal of Jewish Women's Studies & Gender* 3 (2000): 56-73

Jessica Marglin, "Modernizing Moroccan Jews: The AIU Alumni Association in Tangier, 1893-1913," *JQR*, 101 (2011), pp. 574-603

Orit Bashkin, *New Babylonians: A History of Jews in Modern Iraq*, Stanford 2012, chapter 3

Sasha Goldstein-Sabbah, *Baghdadi Jewish Networks in the Age of Nationalism*, Leiden & Boston 2021, pp. 142-172

Susan Gilson Miller, "Gender and the Poetics of Emancipation: The Alliance Israélite Universelle in Northern Morocco, 1890-1912," in *Franco-Arab Encounters: Studies in Memory of David C. Gordon*, ed. D. C. Gordon, L. C. Brown, and M. Gordon (Beirut, 1996), 229-52

Additional Reading Material:

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 60 %

Presentation 0 %

Participation in Tutorials 20 %

Project work 0 %

Assignments 20 %

Reports 0 %

Research project 0 %

Quizzes 0 %

Other 0 %

Additional information: